

۱۱۳۶۹۸۸

سیاست کیفی افتراقی در قلمرو بزهکاری اقتصادی

دکتر اعظم مهدوی پور
(مدرس دانشگاه)

سرشناسه : مهدی پور، اعظم، ۱۳۶۰-
 عنوان قراردادی : ایران. قوانین و احکام.
 عنوان و نام‌پدیدآور : سیاست کیفری افتراقی در قلمرو بزهکاری اقتصادی
 / اعظم مهدی پور.
 مشخصات نشر : تهران: نشر میزان، ۱۳۹۰
 مشخصات ظاهری : ۳۳۶ ص.
 شابک : 978-964-511-366-5
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیپا
 موضوع : جرایم اقتصادی — بزهکاری
 هـ. صوع : قانون کیفری — ایران
 رده‌بندی کنگره : ۷۶۷۶۸/م۹ س۹ K
 رده‌بندی دی.ی : ۱۶۸/۳۶۴
 شماره ثبت کتاب : ۲۵۴۲۹۵۲

۵۶۷

نشر میزان

سیاست کیفری افتراقی در قلمرو بزهکاری اقتصادی

دکتر اعظم مهدوی پور

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۰

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شماره: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۱-۳۶۶-۵

دفتر مرکزی: خ شهید بهشتی، بعد از تقاطع سهروردی، خ کاووسی‌فر، کوچه نکیسا، پلاک ۳۲، تلفن ۸۸۵۴۹۱۳۱
 فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۰
 واحد پخش و فروش: خیابان سمیه، بین مفتح و فرصت، پلاک ۱۰۴، تلفن، ۸۸۳۴۹۵۲۹-۳۱

فهرست مطالب

۱۳ نشان‌های اختصاری
۱۵ مقدمه
بخش اول: شناسایی جرایم اقتصادی	
۲۰ فصل اول: تعریف جرم اقتصادی و ویژگی‌های آن
۲۰ گفتار اول: جرم اقتصادی در دو تو نظریه‌های اقتصادی
۲۱ الف - نظریه انگیزه‌های اقتصادی و تکامل آن
۲۱ ب - نظریه هزینه‌های اقتصادی
۲۲ ج - نظریه فرایندهای اقتصادی
۲۶ ۱- مزایای نظریه نئوکلاسیک
۲۷ ۲- ایرادات وارد بر نظریه نئوکلاسیک
۳۰ د - نظریه رفتارشناختی سلب مالکیت غیرقانونی
۳۱ ه - نظریه بازی
۳۲ و - نظریه همکاری جنایی
۳۳ گفتار دوم: تعریف جرم اقتصادی
۳۹ گفتار سوم: ویژگی‌های جرم اقتصادی
۴۰ الف - چندگونگی موضوع جرایم اقتصادی
۴۱ ب - ورود خسارات مالی
۴۲ ج - مشارکتی بودن جرایم اقتصادی
۴۳ د - غیر ملموس بودن وسایل ارتکاب جرم
۴۴ ه - عدم محدودیت جغرافیایی
۴۴ و - گسترده بودن آثار

- ز - قراردادی بودن ۴۶
- ح - ناآگاهی بزه‌دیدگان از بزه‌دیده واقع شدن ۴۷
- ط - پیچیده بودن ۴۷
- گفتار چهارم: تفکیک جرایم اقتصادی از دیگر جرایم ۴۸
- الف - تفکیک جرایم اقتصادی از جرایم مالی ۴۹
- ۱- تفاوت در موضوع ۵۰
- ۲- توسل به سیاست کیفری سخت‌گیرانه ۵۰
- ۳- از ناب حقوق عرفی در جرایم اقتصادی ۵۱
- ۴- مرتکبان و کیفیت وقوع جرایم ۵۲
- ب - تفکیک جرایم اقتصادی از جرایم سازمان یافته ۵۲
- ج - تفکیک جرایم اقتصادی از جرایم یقه سفیدی ۵۵
- د - تفکیک جرم از صدور رفساد مالی ۵۷
- ه - تفکیک جرایم فساد از جرایم بازرگانی ۶۰
- فصل دوم: مصادیق جرم اقتصادی ۶۳
- گفتار اول: جرایم فسادآمیز (با تکیه بر کراسیون مریدا) ۶۴
- الف - رشوه ۶۴
- ب - اختلاس ۷۰
- ج - تصرف غیر قانونی در اموال دولتی ۷۲
- د - اخاذی ۷۷
- ه - رانت‌جویی ۷۸
- و - سوءاستفاده از معاملات دولتی ۷۹
- ز - سوءاستفاده از وظایف شغلی ۸۰
- ح - تبانی در معاملات دولتی ۸۲
- ط - اعمال نفوذ ۸۳
- ی - اخذ پورسانت در معاملات خارجی ۸۵
- ک - افزایش غیرقابل توجه ثروت ۸۶
- ل - تعارض منافع ۸۸

فهرست مطالب □ ۷

۹۰	گفتار دوم: جرایم علیه اقتصاد کلان
۹۰	الف - جرایم پولی
۹۱	۱- سکه
۹۵	۲- اسکناس
۹۹	ب - جرایم ارزی
۱۰۷	ج - جرایم بانکی
۱۱۴	د - جرایم علیه اسناد و اوراق بهادار دولتی
۱۱۷	ه - جرایم مالیاتی
۱۱۹	۱- راز متقلبانه از پرداخت مالیات
۱۲۰	۲- رستاره‌ی غیرقانونی دریافت‌کنندگان مالیات
۱۲۲	و- جرایم مرتبط با نظام پولی و توزیع
۱۲۳	۱- اختلال در نظام پولی و توزیع
۱۲۵	۲- نقض موازنه قیمت کالا
۱۲۶	۳- نقض مقررات توزیع کالا
۱۲۸	ز- جرایم مرتبط با نظام صنفی
۱۲۹	۱- گران‌فروشی
۱۳۰	۲- احتکار
۱۳۲	۳- کم‌فروشی
۱۳۲	۴- اقدامات متقلبانه و مزورانه
۱۳۴	۵- عرضه یا فروش ناروا
۱۳۷	ح - جرایم مرتبط با بورس اوراق بهادار
۱۳۷	۱- استفاده از اطلاعات نهانی مربوط به اوراق بهادار
۱۴۰	۲- نقض عملکرد صحیح بازار بورس
۱۴۱	ط - فعالیت شرکتهای هرمی
۱۴۳	ی - قاچاق کالا
۱۴۷	ک - پولشویی
۱۵۱	ل - جرایم رایانه‌ای

- ۱- کلاهبرداری رایانه‌ای ۱۵۳
- ۲- پولشویی الکترونیکی ۱۵۴

بخش دوم: جلوه‌های سیاست کیفری افتراقی در مبارزه با جرایم اقتصادی

- فصل اول: جلوه‌های ماهوی سیاست کیفری افتراقی ۱۵۸
- گفتار اول: تحولات عناصر تشکیل دهنده جرم در پرتو جرایم اقتصادی ۱۵۹
- الف - تحولات مربوط به عنصر قانونی ۱۵۹
- ۱- متعدد شدن نهادهای واضع مقررات در مورد جرایم اقتصادی ۱۶۱
- ۱-۱- نهادهای سیاست‌گذار ۱۶۲
- ۱-۱-۱- نهاد رهبری ۱۶۲
- ۱-۱-۲- مجمع تشخیص مصلحت نظام ۱۶۴
- ۲- نهادهای قانون‌گذار ۱۶۶
- ۱-۲-۱- شورای عالی ۱۶۷
- ۲-۲-۱- مجلس شورای اسلامی ۱۶۷
- ۳- نهادهای مقررگذار ۱۶۸
- ۱-۳-۱- قوه مجریه ۱۶۹
- ۲-۳-۱- قوه قضاییه ۱۶۹
- ۴- نهادهای دیگر ۱۶۹
- ۲- فراملی و بین‌المللی شدن مقررات در مورد جرایم اقتصادی ۱۷۰
- ۳- پراکنده بودن قوانین در زمینه جرایم اقتصادی ۱۷۱
- ب - تحولات مربوط به عنصر مادی جرم ۱۷۲
- ۱- قصد ارتکاب جرم ۱۷۳
- ۲- تهیه مقدمات ۱۷۴
- ۳- شروع به جرم ۱۷۵
- ۴- تحقق نتیجه ۱۷۵
- ج - تحولات مربوط به عنصر روانی جرم ۱۷۶
- گفتار دوم: مجرم و مسئولیت کیفری در جرایم اقتصادی ۱۷۷

فهرست مطالب □ ۹

۱۷۷.....	الف - مجرم در جرایم اقتصادی
۱۷۸.....	۱- مباشرت و مشارکت در ارتکاب جرم
۱۷۹.....	۲- معاونت به مثابه مباشرت در ارتکاب جرم
۱۸۰.....	ب - تحول در قلمرو مسئولیت کیفری
۱۸۱.....	۱- عناصر مسئولیت کیفری در تقابل با جرایم اقتصادی
۱۸۱.....	۱-۱) وقوع رفتار مجرمانه
۱۸۲.....	۱-۲) اهلیت جزایی
۱۸۲.....	۲- مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی در جرایم اقتصادی
۱۸۴.....	۱-۲) پذیرش مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی در کنوانسیون پالرمو
۱۸۶.....	۲-۱) پذیرش مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی در کنوانسیون مریدا
۱۸۸.....	۲-۳) پذیرش مسئولیت کیفری اشخاص حقوقی در ایران
۱۹۱.....	۳- مسئولیت کیفری ناشی از عمل دیگری در جرایم اقتصادی
۱۹۶.....	گفتار سوم: پاسخ‌ها
۱۹۸.....	الف - رویکرد اربعایی
۱۹۸.....	۱- مجازات‌های اصلی
۱۹۸.....	۱-۱) استفاده از مجازات اعدام در مواد خاص
۲۰۰.....	۱-۲) حبس
۲۰۰.....	۱-۲-۱) حبس ابد
۲۰۱.....	۱-۲-۲) حبس‌های موقت بلندمدت
۲۰۲.....	۳-۱) مجازات‌های مالی: توجه به میزان عواید مجرمانه
۲۰۳.....	۱-۳-۱) جزای نقدی
۲۰۴.....	۱-۳-۲) مصادره
۲۰۵.....	۳-۳-۱) ضبط اموال مورد استفاده در ارتکاب جرم
۲۰۷.....	۴-۳-۱) استرداد مال یا منفعت حاصل از جرایم اقتصادی
۲۰۸.....	۴-۱) منع یا محدودیت شدید در تخفیف مجازات
۲۰۹.....	۵-۱) عدم شمول تعلیق مجازات
۲۱۰.....	۶-۱) عدم اعطاء آزادی مشروط

- ۲۱۱..... (۷-۱) تبدیل جرم بازدارنده یا تعزیری به جرم مستلزم حد.....
- ۲۱۲..... (۸-۱) تشدید مجازات فقط با توجه به سمت عمومی.....
- ۲۱۲..... ۲- مجازات‌های تکمیلی و تبعی.....
- ۲۱۳..... (۱-۲) مجازات تکمیلی.....
- ۲۱۷..... (۲-۲) مجازات‌های تبعی.....
- ۲۱۸..... ب - رویکرد ارفاقی.....
- ۲۱۹..... ۱- معاذیر قانونی معاف‌کننده و تخفیف‌دهنده.....
- ۲۲۰..... (۱-۲) معاذیر قانونی معافیت از مجازات.....
- ۲۲۱..... (۲-۱) معاذیر قانونی تخفیف‌دهنده.....
- ۲۲۳..... ۲- بی‌بیات و عفه.....
- ۲۲۵..... فصل دوم: جوهری سحر، سیاست کیفری افتراقی در قلمرو جرایم اقتصادی.....
- ۲۲۵..... گفتار اول: تشریفات رسیدگی در مراحل مختلف.....
- ۲۲۶..... الف - تحقیقات مقدماتی.....
- ۲۲۶..... ۱- جهات شروع به تعقیب جرایم اقتصادی.....
- ۲۲۷..... (۱-۱) شکایت شاکی.....
- ۲۲۹..... (۲-۱) گزارش ضابطان.....
- ۲۳۱..... (۳-۱) اقرار متهم.....
- ۲۳۲..... (۴-۱) اجباری بودن اعلام جرم.....
- ۲۳۸..... ۲- شیوه‌های خاص تحقیقاتی در زمینه جرایم اقتصادی.....
- ۲۳۹..... (۱-۲) حمل و تحویل تحت نظارت.....
- ۲۴۰..... (۲-۲) نظارت الکترونیکی.....
- ۲۴۱..... (۳-۲) دام‌گستری.....
- ۲۴۲..... (۴-۲) استفاده از فنون حسابداری جنایی.....
- ۲۴۲..... (۵-۲) به کارگیری مخبران.....
- ۲۴۴..... (۶-۲) سیستم‌های اطلاعاتی هوشمند.....
- ۲۴۵..... ۳- ویژگی‌های تحقیقات مقدماتی در قلمرو جرایم اقتصادی.....
- ۲۴۵..... (۱-۳) پیش‌بینی مواعید طولانی مرور زمان در تعقیب و صدور حکم.....

فهرست مطالب □ ۱۱

- ۲۴۸..... ۲-۳) محدودیت اصل رازداری حرفه‌ای
- ۲۴۹..... ۳-۳) طولانی شدن زمان تحت نظر
- ۲۵۰..... ۴-۳) تحقیقات مشترک
- ۲۵۱..... ۵-۳) حفاظت از مجرمینی که همکاری مفید نمایند
- ب - دادرسی افتراقی در قلمرو جرایم اقتصادی..... ۲۵۳
- ۱- حمایت از شهود..... ۲۵۴
- ۲- تسریع در رسیدگی..... ۲۵۵
- ۳- به کارگیری قضات متخصص در فرایند رسیدگی..... ۲۵۶
- ۴- افتراقی بودن تجدیدنظر..... ۲۵۷
- ۵- همکاری‌های بین‌المللی قضایی..... ۲۵۷
- ۱-۵) تسهیل اسناد داد..... ۲۵۸
- ۲-۵) معاضدت قضائی متقابل..... ۲۶۰
- ۳-۵) انتقال رسیدگی‌های فری..... ۲۶۲
- ۴-۵) همکاری در رابطه با امری قارن..... ۲۶۳
- ج - اجرای حکم..... ۲۶۴
- ۱- تسهیل اجرای بدون تأخیر ناپسند در خواسته‌ها بین‌المللی در زمینه ضبط و
مصادره..... ۲۶۵
- ۲- انتقال محکومین..... ۲۶۶
- ۳- اجرای مجازات خارجی..... ۲۶۶
- ۴- الزام به انتشار اسامی محکومان..... ۲۶۶
- گفتار دوم: تحول در قلمرو سازمان و صلاحیت کیفری..... ۲۶۹
- الف - مراجع قضایی..... ۲۷۰
- ۱- دادگاه انقلاب اسلامی..... ۲۷۰
- ۲- دادگاه کیفری استان..... ۲۷۵
- ۳- دادگاه عمومی..... ۲۷۷
- ۴- مجتمع ویژه جرایم اقتصادی..... ۲۷۸
- ۵- دادگاه‌های جزایی مراکز استان..... ۲۸۰

- ب - مراجع غیرقضایی ۲۸۱
- ۱- سازمان تعزیرات حکومتی ۲۸۱
- ۲- نهاد یا اداره مربوطه ۲۸۶
- ۳- هیأت‌های رسیدگی‌کننده به جرایم اقتصادی ۲۸۸
- گفتار سوم: افتراقی شدن سیاست کیفری در قلمرو ادله اثبات ۲۹۰
- الف - قابلیت استناد به ادله الکترونیکی در قلمرو جرایم اقتصادی ۲۹۱
- ب - افتراقی شدن اصول حاکم بر ادله اثبات ۲۹۴
- ۱- تقدم اماره مجرمیت بر اصل برائت (معکوس شدن بار اثبات) ۲۹۴
- ۲- تعرض به حریم خصوصی در راستای اصل آزادی تحصیل دلیل ۲۹۸
- ۳- عدم رعایت اصل مشروعیت شیوه تحصیل دلیل ۳۰۰
- ۳-۱- به غیر، مخبران ۳۰۱
- ۳-۲- حرمان از -هود؛ تعرض به حقوق متهم در دسترسی به دادرسی عادلانه ۳۰۴
- ۳-۳- دام‌گستری ۳۰۷
- نتیجه‌گیری و پیشنهادها ۳۱۳
- فهرست منابع ۳۲۱

بزهکاری اقتصادی را می‌توان جزء اشکال جدید بزهکاری دانست. گروهی از جرم‌شناسان، مطالعه این نوع بزهکاری را بزهکاری معکوس نامیده‌اند. به این علت که جرم‌شناسی معکوس درست آنچه را که جرم‌شناسی سنتی در فرضیه‌ها وارد نمی‌کرد، مورد توجه قرار داد.^۱ با این توضیح که در مطالعات اولیه جرم‌شناسی بزهکار فردی است دارای نرسان روانی - زیست‌شناختی و اجتماعی. فردی که با افراد غیر مجرم متفاوت و دارای ضریب هوشی پایین است. با ترسیم چنین نیم‌رخ‌های مجرم در اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ حتی تعجب نیست که اثری از جرایم نخبگان جامعه در جرم‌شناسی نمی‌بینیم.

توجه به طبقه فرادست یا سازمان‌ها در حقوق جزا و جرم‌شناسی، به اواخر دههٔ چهل قرن ۲۰ در آمریکا برمی‌گردد. مدرسهٔ اله‌های ۱۹۴۰، ادوین ساترلند، جامعه‌شناس آمریکایی، به مطالعهٔ سابقه بزهکاری هشت شرکت در آمریکا پرداخت. وی دریافت که در دورهٔ مطالعاتی وی این شرکت‌ها حداقل مرتکب دو جرم شده‌اند که در برخی موارد تکرارکننده جرم هستند، اما فقط برخی از آن‌ها محکوم شده‌اند و این محکومیت هیچ‌گاه موجب رسوایی‌شان نشده است. حال آن‌که محکومیت برای یک فرد بی‌بضاعت دارای آثار رسواکنندهٔ شدیدی می‌باشد. ادوین ساترلند توجه گرفت که این شرکت‌ها به لحاظ نفوذ سیاسی و اجتماعی موفق شده‌اند بدون نگاه قضایی را بیمایند و به لحاظ شهرتی که دارند افکار عمومی به سختی می‌پذیرند که از آن واقعاً مجرم باشند.

بدین ترتیب، ساترلند عنوانی را به نام بزهکاران نخبه یا بزهکاران یقه‌سفید مطرح نمود (یقه‌سفیدی یا وضع ظاهری اشخاص در فرهنگ شصت سال پیش آمریکا هم‌خوانی داشت). در تعریف وی عنوان یقه‌سفید شایسته بزهکاران بود. اما با گذشت زمان دیده شد عنوان یقه‌سفیدی آن چنان که ساترلند در دههٔ ۴۰ مطرح کرد با واقعیت‌های اجتماعی و اقتصادی مطابقت ندارد. یقه‌سفیدی اصطلاحی گذرا بوده و

۱. علی حسین نجفی ابرندآبادی، تحلیل جرم‌شناختی جرایم اقتصادی، ماهنامه تعالی حقوق، ش ۶، ۱۳۸۵، ص ۱۷.

امروزه عنوان جامع و مانعی نیست. زیرا در این فاصله، اولاً؛ ثروتها توزیع شده و بین تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان، قشر جدیدی به نام مدیران و تکنوکرات‌ها متولد شده که به نمایندگی از سرمایه‌داران، ثروت ایشان را اداره می‌کنند. این دسته به جز تحصیلات عالی، وابستگی به طبقات بالای جامعه ندارند. به بیان دیگر، می‌توان گفت فعالیت‌های تجاری به طبقات پایین جامعه نفوذ کرده است. مثلاً شخصی، فرزند یک کارگر است ولی مدیر عامل یک شرکت بزرگ تجاری شده است. ثانیاً؛ بسیاری از جرایم بزه‌سفیدی را افراد عادی نیز می‌توانند مرتکب شوند؛ مانند جرایم بیمه‌ای. هم‌اکنون تقلب‌های مالی خاص طیف دارا و ثروتمند نیست. به این ترتیب، به جای اصطلاح جرم بزه‌سفیدی که جنبه غیر حقوقی و فرهنگی دارد، امروزه اصطلاح جرم اقتصادی مطرح شده است.^۱

جرایم اقتصادی نیز اقتصادی و اجتماعی آثار فراوانی بر جای می‌گذارند. توجه به آثار مخرب جرایم اقتصادی اهمیت موضوع را برای ما روشن می‌کند. در این راستا، می‌توان به چالش‌های عظیمی که در نظام عدالت کیفری به وجود می‌آید اشاره کرد. بزه‌کاران در این گونه جرایم در پیکره دستگاه عدالت کیفری (دستگاه‌های قضایی و دادگستری)، نظام بانکی، مؤسسات مالی و گمرکی و ... نفوذ کرده و انواع و اقسام سوءاستفاده‌ها را از این مؤسسات می‌کنند؛ سرمایه‌گذاری در اعمال خواسته‌های خود دارند؛ مشروعیت و هدف اصلی از تأسیس این مؤسسات را زیر سؤال می‌برند؛ هم‌چنین درآمدهای نامشروع خود را به صورت اموال مشروع، قانونی و موجه جلوه می‌دهند.

از دلایل عمده‌ای که اهمیت این موضوع را دو چندان می‌سازد گسترده و حجم زیاد بزه‌دیدگان در این گونه جرایم است. جرایم اقتصادی بر کل جامعه مؤثر است؛ حال چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم افراد جامعه را درگیر خود می‌کند و در صورتی که چاره‌ای برای آن اندیشیده نشود به فقر و نارسایی‌های اقتصادی که زمینه اصلی ارتکاب جرایم اقتصادی است دامن زده می‌شود. وقوع جرم و جنایت از عواقب تبعات ناگزیر این جرایم است. حتی به نوعی می‌توان گفت که در کنار عموم مردم،

۱. برای مطالعه بیشتر، ر.ک. علی‌حسین نجفی ابرندآبادی، علوم جنایی، تقریرات درس حقوق کیفری اقتصادی، دوره کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی، نیم‌سال نخست ۸۷ - ۱۳۸۶، صص ۲۵۲۴ - ۲۵۲۲.

دولت نیز متضرر و از قربانیان این جرایم محسوب می‌شود. چرا که جرایم اقتصادی و آثار آن آنی نبوده و بلافاصله خود را نشان نمی‌دهند، بلکه با گذشت زمان آثار مخرب این جرایم خود را نمایان می‌سازند و در نهایت با یک دولت ناکارآمد و جامعه آسیب‌پذیر روبرو خواهیم شد.

از دلایل دیگر اهمیت موضوع می‌توان به تلاش‌های بی‌وقفه بین‌المللی اشاره داشت. در عرصه بین‌المللی، سازمان ملل متحد با بهره‌گیری از نهادهای تخصصی خود دو سند بین‌المللی مهم مبارزه با جرایم سازمان‌یافته فراملی موسوم به کنوانسیون پالمو (۲۰۰۰) و مبارزه با فساد مالی معروف به کنوانسیون مریدا (۲۰۰۳) تصویب نموده که این اسناد به خصوص مریدا حاوی نوآوری‌هایی چه در سطح ملی (دست‌کم برای پاره‌ای از نظام‌های - قوی مانند ایران در زمینه مسائلی مانند تسری شمولیت مسئولیت کیفری به اشخاص حقوقی، تیرسره به جرم‌انگاری ارتشا و اختلاس در بخش خصوصی، حمایت از شهود، کارشناسان و گزارش‌دهندگان فساد مالی و...) و چه در سطح بین‌المللی برای همکاری گسترده‌تر دولت‌ها در ابعاد مختلف علمی، فنی و قضایی می‌باشد.

چنان‌که می‌دانیم اسناد مصوب سازمان ملل متحد فارغ از جنبه راهبردی که دارند، با تصویب در مجالس قانون‌گذاری کشورهای عضو، حکم قانون داخلی پیدا کرده و لازم‌الاجرا می‌شوند. همان‌گونه که مفاد کنوانسیون مریدا اخیراً (۱۳۸۷) به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده و شورای نگهبان هم آن را تأیید کرده و به موجب ماده ۹ قانون مدنی در حکم قانون است. بنابراین، هماهنگی و هم‌ترازی قوانین و مقررات داخلی با مفاد کنوانسیون مصوب مجلس شورای اسلامی (مریدا) متعادل و عملی خواهد بود.

با این توضیحات، در نگارش کتاب پیش‌رو سعی بر این بوده که نخست، به ماهیت جرایم اقتصادی و شناخت ابعاد و ویژگی‌های این جرایم توجه شود و درک کافی از این موضوع به دست آید. سپس، به بررسی این امر پردازیم که با توجه به اهمیت و تحول جرایم اقتصادی، سیاست کیفری جاری، توانایی جوابگویی به مشکلات را ندارد و باید سیاست کیفری خاصی (افتراقی) در این زمینه اعمال شود. در نهایت، از دو بُعد شکلی و ماهوی، سیاست کیفری افتراقی حاکم بر این دسته از جرایم را مورد دقت و

تحلیل قرار دهیم و قوانین داخلی، کاربرد و کارآیی آن‌ها را بررسی کنیم. در ضمن با تطبیق دادن این قوانین با قوانین بین‌المللی حاصل کنوانسیون‌های سازمان ملل، هماهنگی و هم‌پوشانی این قوانین را ارزیابی کنیم. در این کتاب هم‌چنین سعی شده تأثیراتی که بزهکاری اقتصادی بر حوزه بین‌المللی داشته نیز مورد بررسی قرار گیرد.